

UWAGI W RAMACH UZGODNIEN Z KOMISJĄ WSPÓLNĄ RZĄDU I SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO

Informacja o projekcie:

Tytuł	Projekt ustawy o zmianie ustawy – Prawo oświatowe oraz niektórych innych ustaw
Autor	Ministerstwo Edukacji Narodowej
Projekt z dnia	8 lipca 2025 r.

Informacje o zgłaszającym uwagi:

Urząd	-
Organizacja samorządowa	Związek Powiatów Polskich
Osoba do kontaktu	Piotr Majoch
e-mail	pim@zpp.pl
tel.	18 477 86 13

Uwagi:

Lp.	Część dokumentu, do którego odnosi się uwaga (np. art., nr str., rozdział)	Treść uwagi (propozycja zmian)	Uzasadnienie uwagi	Stanowisko resortu	Odniesienie do stanowiska resortu
1.	Art. 1 pkt 2 ustawy nowelizującej, art. 42 ust. 2 ustawy nowelizowanej	Konieczne jest doprecyzowanie zapisu poprzez wskazanie terminu, w którym będzie ustalana frekwencja w czasie roku szkolnego.	Zmiana pozwoli uporządkować kluczowy z perspektywy ustawy proceder.		
2.	Art. 1 pkt 3 ustawy nowelizującej, art. 42a ust. 1 pkt 6 ustawy nowelizowanej	Zapis o prawie do kształtowania swojego stroju i wyglądu wydaje się być zbędny z perspektywy funkcjonowania ucznia na terenie szkoły.	Od lat niestosowny strój jest przedmiotem sporów, a nauczyciele nie są w stanie wyegzekwować od uczniów noszenia ubrań odpowiednich do miejsca i sytuacji. Ujęcie tego zapisu w przepisach prawa tylko spotęguje ten problem. Wystarczające są zapisy art. 42b ust. 1 pkt 4 i 5.		
3.	Art. 1 pkt 3 ustawy nowelizującej, art. 42a ust. 1 pkt 7	Skreślić lub w ślad za proponowaną zmianą zmodyfikować ustawę o prawie autorskim i prawach pokrewnych w kierunku rozszerzenia możliwości korzystania			

	ustawy nowelizowanej	przez szkoły i placówki z utworów uczniów w ramach dozwolonego użytku.			
4.	Art. 1 pkt 3 ustawy nowelizującej, art. 42b ust. 1 pkt 6 ustawy nowelizowanej	Kwestię korzystania z telefonów komórkowych i innych urządzeń elektronicznych należy ustalić na poziomie ustawowym (zgodnie z pojawiającymi się pomysłami).	Uregulowanie tych zasad na poziomie ustawy ułatwiłoby pracę osobom zarządzającym szkołami – dla wielu uczniów i rodziców statut szkoły nie jest dokumentem wiążącym.		
5.	Art. 1 pkt 3 ustawy nowelizującej, art. 42c ust. 3 ustawy nowelizowanej	Należy ustalić szerszy i bardziej skuteczny system kar.	Organizacyjna i pedagogiczna rzeczywistość pokazują, że zaproponowany system karania nie zawsze jest skuteczny, a szkoły w wielu sytuacjach pozostają bezradne.		
6.	Art. 1 pkt 3 ustawy nowelizującej, art. 42c ust. 5-10 ustawy nowelizowanej	W przypadku przewinień naruszających prawo innych uczniów do bezpiecznych warunków nauki w szkole/placówce proponowany tryb postępowania o wymierzenie kary będzie prowadził do osłabienia sytuacji ofiar takich zdarzeń. Postępowanie w sprawie nałożenia kary może trwać wiele tygodni a w tym czasie ofiara nadal może być gnębiona przez sprawcę. Jeżeli wprowadza się rozbudowany system orzekania w sprawie nałożenia kary na ucznia równolegle powinien być wprowadzony system środków zapobiegawczych na czas trwania postępowania o nałożenie kary oraz mechanizm chroniący osoby, których prawa w szkole mogły zostać naruszone przez ucznia, przeciwko któremu toczy się postępowanie.			

7.	Art. 1 pkt 3 ustawy nowelizującej, art. 42c ust. 16 ustawy nowelizowanej	Przepis powinien uwzględniać również szczególną sytuację uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym oraz do uczestników zajęć rewalidacyjno-wychowawczych.	Prawo powinno przewidywać możliwość modyfikacji katalogu kar wobec uczniów z określonymi rodzajami niepełnosprawności – przykładowo, dla ucznia z niepełnosprawnością w stopniu umiarkowanym, kara polegająca na pisemnym upomnieniu może nie być środkiem wystarczającym do tego, by zrozumiał związek przyczynowo-skutkowy swojego zachowania, konsekwencje i powagę tego, czego się dopuścił.		
8.	Art. 1 pkt 3 ustawy nowelizującej, art. 42d ust. 1 ustawy nowelizowanej	Krytycznie oceniamy pomysł utworzenia Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich.	Jest to kolejne mnożenie bytów, które będzie prowadziło do dublowania się kompetencji organów rzecznich oraz zwiększenia wydatków publicznych. Jeżeli projektodawca dostrzega potrzebę zwiększenia ochrony uczniów to powinien rozważyć instytucjonalne wzmocnienie Rzecznika Praw Dziecka z ewentualnym poszerzeniem jego kompetencji o możliwość podejmowania interwencji na rzecz uczniów pełnoletnich.		
9.	Art. 1 pkt 3 ustawy nowelizującej, art. 42e ust. 1 pkt 12, art. 42m ust. 1 pkt 6, art. 42p ust. 1 pkt 4, art. 42r ust. 1 pkt 4 ustawy nowelizowanej	Propozycja zmiany zapisu: „Organizować albo wspierać mediację lub prowadzić mediację pod warunkiem posiadania specjalistycznego przygotowania do prowadzenia mediacji (ukończenia szkolenia z mediacji)”.	Z treści zapisu wynika, że rzecznik prowadzi mediację samodzielnie, co wymaga jednak szczególnych umiejętności i przeszkolenia. Nie każdy rzecznik musi posiadać takie kwalifikacje – a nawet jeśli, może nie być w stanie samodzielnie poprowadzić mediacji we wszystkich sprawach, jakie będą do niego trafiać. Z tego powodu rzecznik powinien mieć także ustawowe możliwości organizowania lub wspierania mediacji, które będą		

			prowadzone przez wyspecjalizowanych mediatorów.		
10	Art. 1 pkt 3, ustawy nowelizującej, art. 42f ust. 2 ustawy nowelizowanej	Potrzeba wskazania, czy – a jeśli tak, to w jakich sytuacjach – rzecznik może rozpoznawać anonimy.	Na przestrzeni ostatnich lat obserwuje się niezdrowy trend polegający na anonimowym donosicielstwie, choć z drugiej strony niektóre sprawy, z którymi mogą zgłaszać się uczniowie, wymagają pełnej dyskrecji. Przydatne byłoby ustawowe wyważenie tych kwestii, aby kształtować prawidłowe postawy związane ze zgłaszaniem uwag w jakimkolwiek obszarze.		
11	Art. 1 pkt 3 ustawy nowelizującej, art. 42j ust. 2, art. 42n ust. 9, art. 42p ust. 3 ustawy nowelizowanej	Oparcie terminów składania sprawozdań z działalności rzecznika na kalendarzu roku szkolnego, nie kalendarzowego.	System edukacji i organizacja roku szkolnego nie opierają się na roku kalendarzowym, lecz na roku szkolnym. Działania edukacyjne są planowane i realizowane w trybie szkolnym, tj. od 1 września do 31 sierpnia. Tam, gdzie już funkcjonują rzecznicy praw uczniowskich, sprawozdawczość jest prowadzona generalnie w odniesieniu do roku szkolnego, a praktyka w tym zakresie dobrze się sprawdza.		
12	Art. 1 pkt 3 ustawy nowelizującej, art. 42n ust. 2 pkt 1 i 2 ustawy nowelizowanej	Wojewódzki Rzecznik powinien spełniać podobne wymagania jak Krajowy Rzecznik. Biorąc pod uwagę zakres zadań Wojewódzkiego Rzecznika bardziej pożądanym byłoby posiadanie doświadczenia w zakresie pracy na rzecz uczniów i ich prawa oraz posiadanie wykształcenia prawniczego niż bycie nauczycielem mianowanym czy dyplomowanym. Pobocznie zauważamy, że sformułowanie „ukończone formy doskonalenia w zakresie			

		administracji i zarządzania” jest nieprecyzyjne.			
13.	Art. 1 pkt 3 ustawy nowelizującej, art. 42o ust. 1 i 3 ustawy nowelizowanej	Skreślić	Decyzja o utworzeniu stanowiska pracy winna należeć odpowiednio do wójta i starosty (jako osób odpowiedzialnych za kształtowanie struktury organizacyjnej urzędu/starostwa). Proponowane regulacje stanowią niczym nieuzasadniony wyłom w zasadach funkcjonowania jednostek samorządu terytorialnego.		
14.	Art. 1 pkt 3 ustawy nowelizującej, art. 42o ust. 5 ustawy nowelizowanej	Skreślić	Przepis jest zbędny. Zasady zatrudniania pracowników samorządowych reguluje wyczerpująco ustawa o pracownikach samorządowych. Użycie w przepisie słowa „powołuje i odwołuje” może prowadzić do błędnego przekonania, że rzecznik będzie zatrudniany na podstawie powołania, co pozostaje w sprzeczności z ustawą o pracownikach samorządowych. Natomiast wymagania na stanowisku powinny być określone w rozporządzeniu o wynagradzaniu pracowników samorządowych, które określa m.in. minimalne wymagania kwalifikacyjne niezbędne do wykonywania pracy na poszczególnych stanowiskach oraz wysokość wynagrodzenia pracowników. Proponowane regulacje stanowią niczym nieuzasadniony wyłom w zasadach funkcjonowania jednostek samorządu terytorialnego.		

15	Art. 1 pkt 3 ustawy nowelizującej , art. 42o ust. 6 ustawy nowelizowanej	Skreślić	Przepis jest zbędny. Zasady zatrudniania pracowników samorządowych reguluje wyczerpująco ustawa o pracownikach samorządowych. Użycie w przepisie słowa „powołuje i odwołuje” może prowadzić do błędnego przekonania, że rzecznik będzie zatrudniany na podstawie powołania, co pozostaje w sprzeczności z ustawą o pracownikach samorządowych. Ponadto za zatrudnianie pracowników starostwa odpowiada starosta a nie zarząd. Natomiast wymagania na stanowisku powinny być określone w rozporządzeniu o wynagradzaniu pracowników samorządowych, które określa m.in. minimalne wymagania kwalifikacyjne niezbędne do wykonywania pracy na poszczególnych stanowiskach oraz wysokość wynagrodzenia pracowników. Proponowane regulacje stanowią niczym nieuzasadniony wyłom w zasadach funkcjonowania jednostek samorządu terytorialnego.		
16	Art. 1 pkt 3 ustawy nowelizującej, art. 42p ust. 1 pkt 5	Dodanie do katalogu podmiotów, z którymi może współpracować rzecznik, także instytucji państwowych i samorządowych, młodzieżowych rad powiatów i	Doświadczenia samorządów, w których już funkcjonują rzecznicy praw uczniowskich, pokazują że współpraca z takimi podmiotami i		

		gmin, organizacji pozarządowych i inicjatyw społecznych w zakresie praw uczniowskich.	organami szkolnymi przynosi dobre owoce.		
17.	Art. 1 pkt 3 ustawy nowelizującej, art. 42r ust. 1 pkt 1 ustawy nowelizowanej	Doprecyzowanie katalogu spraw i gradacji.	Warto doprecyzować w jakich sprawach i w jakiej kolejności szkolny rzecznik będzie zwracał się do rzeczników innych kategorii – na początku rzecznik gminny/powiatowy, kolejno wojewódzki i wreszcie krajowy.		
18.	Uwaga ogólna	Przydatne byłoby dodanie zapisu ilustrującego pełną ścieżkę dochodzenia praw uczniowskich przez uczniów i ich rodziców na poziomie szkoły i poza nią.	Istotne jest, aby uczniowie i rodzice działali w oparciu o jasno sprecyzowane przepisy, w świetle których porządek dochodzenia praw nie będzie wzbudzał wątpliwości, objaśniając zwłaszcza kolejność podmiotów, do których mogą się zgłaszać ze swoimi problemami.		
19.	Art. 1 pkt 5 ustawy nowelizującej, art. 80 ust. 1 ustawy nowelizowanej	Wyłączenie niektórych placówek spod obowiązku ustanawiania rad placówek.	W przypadku szkół specjalnych i placówek, o których mowa w art. 2 ust. 7 Prawa oświatowego, powoływanie rad nie powinno być obowiązkowe (z uwagi na brak stałej reprezentacji rodziców i uczniów nie jest to możliwe np. w szkołach działających w podmiotach leczniczych, natomiast w młodzieżowych ośrodkach wychowawczych wynika to z ich specyfiki). Zasadnym jest zatem doprecyzowanie na poziomie aktu wykonawczego wykazu szkół i placówek, które są wyłączone ze stosowania art. 80 ust. 1.		